

A Fővárosi Ítéltábla felperes neve(felperes címe) felperesnek a alperesi jogi képviselő neve jogtanácsos által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. január 4-én kelt 24.G.42.072/2017/7. számú ítéletével szemben a felperes 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének azt a rendelkezését, amellyel a felperes keresetét elutasította abban a részében, amely az alperes által-jétől-ig alkalmazott, „A alperes neveÁltalános Életbiztosítási Feltételei” pontja azon rendelkezése tisztességtelenségének megállapítására irányult, amely szerint a biztosító a szolgáltatásának teljesítéséhez kérheti a halottvizsgálati bizonyítvány másolatát, mint nem fellebbezett rendelkezést nem érinti;

fellebbezett rendelkezéseit - a perköltségre is kiterjedően - részben és akként változtatja meg, hogy

megállapítja, hogy

„A alperes neveÁltalános Életbiztosítási Feltételei” pontja és pontjának az a rendelkezése, amely szerint a biztosító a szolgáltatásának teljesítéséhez kérheti a boncjegyzőkönyv másolatát, a halotti epikrizist, a rendőrségi jegyzőkönyv másolatát, a műtési napló másolatát és „Azon iratok beszerzésének költségei, amelyek a bekérhető iratok listájában szerepelnek és a biztosító a káresemény tisztázásához bekéri őket, a kedvezményezettet terheli”, valamint „A(z) (Euró Alapú) Pannónia Pro Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei” 3) w) pontja és a a) pontjának az a rendelkezése, amely szerint „Az eseti biztosítási díjakból vásárolt befektetési egységek aktuális mértékét a biztosító csökkenti az I. számú melléklet 2. pontjában leírt rendszerességgel és mértékben az eseti díjakból vásárolt felhalmozási befektetési egységek számának csökkentésén keresztül. Az egységek elvonása az eseti biztosítási díjak kezelésére, nyilvántartására (az eseti díj számla megnyitására és üzemeltetésére) fordított biztosítói költség ellentételezésére szolgál.” ,tisztességtelen, így az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen;

az elsőfokú perköltség körében mellőzi a felperes kötelezését az alperes részére forint perköltség megfizetésére, és akként rendelkezik, hogy a kereseti illetéket meghaladóan a felek az elsőfokú eljárás során felmerült perköltségeiket maguk viselik, kötelezi az alperest, hogy (.....) forint kereseti illetéket fizessen meg az állam javára az állami adóhatóság külön felhívásra, míg a felperes illetékmentessége folytán le nem rótt (.....) forint kereseti illetékből az állam által viselendő illeték összegét (.....) forintra leszállítja;

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül, a saját költségére gondoskodjon az alábbi közlemény közzétételéről két országos napilapban egy-egy alkalommal, továbbá a saját honlapja nyitóoldalán 30 napon keresztül.

» Közlemény:

A Fővárosi Ítéltábla felperes nevefelperes keresetére a Zrt. alperes ellen indult perben a

.....-án kelt számú jogerős ítéletével megállapította, hogy

„A alperes neve Általános Életbiztosítási Feltételei”) pontja, amely szerint „A biztosítási eseményt annak bekövetkezésétől számított 8 napon belül írásban a biztosító bármely szervezeti egységénél be kell jelenteni, a szükséges felvilágosításokat meg kell adni és lehetővé kell tenni a bejelentés és a felvilágosítások ellenőrzését is. Ennek hiányában késedelmes kárbejelentés esetén a biztosító a kárfizetés alól mentesül, de csak abban az esetben, ha a késedelmes kárbejelentés következtében a biztosító teljesítési kötelezettsége megállapításának szempontjából lényeges körülmények kideríthetlenné válnak.”, tisztességtelen, így az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen, mert nem egyértelmű, és a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel alkalmazójával szerződést kötő fogyasztó hátrányára állapítja meg;

„A alperes neve Általános Életbiztosítási Feltételei”) pontjának az a rendelkezése, amely szerint a biztosító a szolgáltatásának teljesítéséhez kérheti a boncjegyzőkönyv másolatát, a halotti epikrizist, a rendőrségi jegyzőkönyv másolatát, a műtéti napló másolatát, továbbá „Azon iratok beszerzésének költségei, amelyek a bekérhető iratok listájában szerepelnek és a biztosító a káresemény tisztázásához bekéri őket, a kedvezményezettet terhelik.”, tisztességtelen, így az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen, mert a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel alkalmazójával szerződést kötő fogyasztó hátrányára állapítja meg;

„A(z) (Euró Alapú) Pannónia Pro Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei”)) pontja, amely szerint „kezdeti költség: a szerződéskötéssel kapcsolatos kezdeti költségek fedezésére a biztosító a biztosítás tartamának első 15 évében minden évben csökkenti a kezdeti befektetési egységek számát az I. számú melléklet pontjában meghatározott módon és mértékben.”, tisztességtelen, így az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen, mert nem egyértelmű és a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel alkalmazójával szerződést kötő fogyasztó hátrányára állapítja meg,

„A(z) (Euró Alapú) Pannónia Pro Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei”) a) pontjának az a rendelkezése, amely szerint „Az eseti biztosítási díjakból vásárolt befektetési egységek aktuális értékét a biztosító csökkenti az I. számú melléklet pontjában leírt rendszerességgel és mértékben az eseti díjakból vásárolt felhalmozási befektetési egységek számának csökkentésén keresztül. Az egységek elvonása az eseti biztosítási díjak kezelésére, nyilvántartására (az eseti díj számla megnyitására és üzemeltetésére) fordított biztosítói költség ellentételezésére szolgál.”, tisztességtelen, így az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen, mert nem egyértelmű és a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel alkalmazójával szerződést kötő fogyasztó hátrányára állapítja meg. «

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének azt a rendelkezését, amellyel a felperes keresetét elutasította abban a részében, amely „A alperes neve Általános Életbiztosítási Feltételei” 3) a) pontja és „A(z) (Euró Alapú) Pannónia Pro Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei” 3) b) pontja tisztességtelenségének megállapítására irányult, helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívásra fizessen meg az állam javára a felperes illetékmentessége folytán le nem rótt (.....) forint fellebbezési illetékből (.....) forint illetéket;

megállapítja, hogy a fellebbezési illetékből fennmaradó (.....) forint illetéket az állam viseli;

ezt meghaladóan a másodfokú eljárás során felmerült perköltségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az alperes gazdasági társaság, amely biztosítási és egyéb pénzügyi tevékenységet végez, főtevékenységként életbiztosítási szerződéseket köt. Az alperes-jétől-ig alkalmazta a fogyasztókkal kötött szerződésekben „A alperes neveÁltalános Életbiztosítási Feltételei” (a továbbiakban: Általános Életbiztosítási Feltételek) és „A(z) (Euró Alapú) Pannónia Pro Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei” (a továbbiakban: Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei) elnevezésű általános szerződési feltételeket.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja szerint „A biztosítási eseményt annak bekövetkezésétől számított 8 napon belül írásban a biztosító bármely szervezeti egységénél be kell jelenteni, a szükséges felvilágosításokat meg kell adni és lehetővé kell tenni a bejelentés és a felvilágosítások ellenőrzését is. Ennek hiányában késedelmes kárbejelentés esetén a biztosító a kárkifizetés alól mentesül, de csak abban az esetben, ha a késedelmes kárbejelentés következtében a biztosító teljesítési kötelezettsége megállapításának szempontjából lényeges körülmények kideríthetetlené válnak.”

Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja szerint „A biztosító a szolgáltatásának teljesítéséhez a következő iratokat kérheti: (...)

- halottvizsgálati bizonyítvány másolata,
- boncjegyzőkönyv másolata
- halotti epikrízis, (...)
- rendőrségi jegyzőkönyv másolata, (...)
- műtéti napló másolata (...)

Azon iratok beszerzésének költségei, amelyek a bekérhető iratok listájában szerepelnek, s a biztosító a káresemény tisztázásához bekéri őket, a kedvezményezettet terhelik.”

Az Általános Életbiztosítási Feltételek 3) a) pontja szerint „adminisztrációs és kötvényesítési költség: a szerződés)) pontja szerinti 30 napos felmondása esetén a)) pont alapján a biztosító által a felmondási összegből felszámolt költség.”

A Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontja szerint „allokációs költség: a rendszeres és eseti biztosítási díjak befektetési egységre váltásakor felmerülő költség, mértékét az I. számú melléklet 1. pontja tartalmazza.”

A Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontja szerint „kezdeti költség: a szerződéskötéssel kapcsolatos kezdeti költségek fedezésére a biztosító a biztosítás tartamának első 15 évében minden évben csökkenti a kezdeti befektetési egységek számát az I. számú melléklet 4.

pontjában meghatározott módon és mértékben.”

A Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontja szerint „Az eseti biztosítási díjakból vásárolt befektetési egységek aktuális értékét a biztosító csökkenti az I. számú melléklet pontjában leírt rendszerességgel és mértékben az eseti díjakból vásárolt felhalmozási befektetési egységek számának csökkentésén keresztül. Az egységek elvonása az eseti biztosítási díjak kezelésére, nyilvántartására (az eseti díj számla megnyitására és üzemeltetésére) fordított biztosítói költség ellentételezésére szolgál. (...)”

A felperes keresetében az Általános Életbiztosítási Feltételek) pontja, a) pontja és a) ... pontja, a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontja, a ...) ...) pontja és a ...)) pontja fentiekben idézett rendelkezései tisztességtelenségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:102. § (1) bekezdése és a 6:105. § (2) bekezdése alapján az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal. Indítványozta, hogy a bíróság a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése alapján rendelje el, hogy az alperes a saját költségére gondoskodjon a bíróság által megállapított szövegű, az érvénytelenség megállapítására vonatkozó közlemény nyilvánosságra hozataláról. Keresetindítási jogosultságát a Ptk. 6:105. § (1) bekezdés a) pontjára alapította.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek forint perköltséget. A felperes által le nem rótt forint kereseti illetékről úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes által támadott feltételeket az alperes a Ptk. 8:1. § 3. pontja szerint minősülő fogyasztó által kötött fogyasztói szerződésekben is alkalmazta, így a felperes jogosult volt a Ptk. 6:105. § (1) bekezdés a) pontja alapján a közérdekű keresetet megindítani. Megállapította, hogy a felperes által támadott szerződési feltételek a Ptk. 6:77. § (1) bekezdésében szabályozott általános szerződési feltételnek minősülnek. Idézte a Ptk. 6:102. § (1) és (3) bekezdését és a 6:103. § (2) bekezdését.

A kereseti kérelemben megjelölt adminisztrációs és kötvényesítési költség [Általános Életbiztosítási Feltételek ...) ...) pontja], allokációs költség [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ...) pontja], kezdeti költség [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei 3) w) pontja] és a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...)) pontjának támadott rendelkezésével kapcsolatban megállapította, hogy ezek a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésében szabályozott, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételnek minősülnek. Az említett feltételek világosan, érthetően lettek megfogalmazva, így az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes fogyasztó számára egyértelműek. A támadott feltételekből kiderül, hogy az allokációs költség a rendszeres és eseti biztosítási díjak befektetési egységre váltásakor felmerülő költség, míg a kezdeti költség a szerződéssel kapcsolatos kezdeti költségek fedezésére szolgál. A kezdeti költség felszámítására vonatkozó szabályokat a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei I. számú mellékletének pontja tartalmazza. Az adminisztrációs és kötvényesítési költség összegéről a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei I. számú mellékletének pontja egyértelműen rendelkezik. Az alperes elszámolására az Általános Életbiztosítási Feltételek ..) ...) pontja egyértelmű iránymutatást ad. Nem találta helytállónak a felperesnek a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés e) pontjára történt hivatkozását sem, mert a támadott szerződési feltételek nem rendelkeznek úgy, hogy a fogyasztó nem jogosult visszakövetelni a már teljesített ellenszolgáltatás nélküli ellenszolgáltatást. Az Általános Életbiztosítási Feltételek) pontjával kapcsolatban idézte a Ptk. 6:453. §-át, a 6:104. § (1) bekezdés a) pontját és a (2) bekezdés a) pontját. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint ahhoz,

hogy a fogyasztó a biztosítási esemény megtörténtét bejelentse, a felperes álláspontjától eltérően a támadott szerződési kikötésben meghatározott 8 nap nem tekinthető indokolatlanul rövidnek. A bejelentési kötelezettség formájára nézve a szerződési feltételek külön rendelkezést nem tartalmaznak. A 8 napnak elégnek kell lennie ahhoz, hogy akár papír alapon, levélben, akár elektronikus úton közölje a biztosítási eseményt a biztosított vagy a kedvezményezett. Az alperes által hivatkozott, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény 12. § (3) bekezdésének nincs érdemi jelentősége a per tárgya szempontjából. Az Általános Életbiztosítási Feltételek 15) pontjának második mondatával kapcsolatban idézte a Ptk. 6:102. § (4) bekezdését. Megállapította, hogy a hivatkozott kikötés a Ptk. 6:453. § rendelkezéseivel összhangban van, így a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése alapján nem minősül tisztességtelennek. Kiemelte, hogy a Ptk. 6:453. §-a sem részletezi, hogy mi minősül lényeges körülménynek, ezt mindig az adott biztosítási eseménytől függően lehet eldönteni. A támadott feltétel nem jogosítja fel az alperest a szerződés feltételeinek egyoldalú értelmezésére, így annak tisztességtelensége a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés a) pontja alapján sem állapítható meg. Megjegyezte, hogy az Általános Életbiztosítási Feltételek 22) c) pontja a biztosításból származó igények elévülésére vonatkozik, e körben a Ptk. 6:22. § (1) bekezdés szerinti 5 éves elévülési határidőt tünteti fel a jogszabályi rendelkezéssel összhangban.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek ...) pontjával kapcsolatban idézte a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit.) 124. § (1)-(2) bekezdéseit, valamint hivatkozott a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról szóló 351/2013. (X.4.) Kormányrendelet 1. § (1) pontjára és az I. számú melléklet 25. pontjára. Megállapította, hogy több esetben nem csak a halál ténye lehet releváns a biztosítási esemény megítélésénél, hanem annak előzményei, körülményei is, amelyek magából a halottvizsgálati bizonyítványból nem derülnek ki. Mindezekre tekintettel szükséges lehet egyéb iratok, így a halotti epikrízis, műtési napló, boncjegyzőkönyv másolatának a csatolása is. Az alperes a támadott feltétel alapján a szükséges és elméletileg felmerülő releváns dokumentumok benyújtását kérheti. A támadott feltétel feltételes módon fogalmaz, és ezek az iratok szükségesek lehetnek a biztosítási szolgáltatás nyújtása, illetve a biztosító mentesülése szempontjából, így azok bekérése nem minősül indokolatlannak. A támadott kikötés tisztességtelensége ezért a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg.

Mindezek alapján a keresetet elutasította. A perköltségről a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 78. § (1) bekezdésére és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletre hivatkozással döntött.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával keresetének teljesítését kérte. Fellebbezési kérelmét utóbb akként módosította, hogy a halottvizsgálati bizonyítvány másolata, mint teljesítéshez szükséges okirat, csatolásának előírása tisztességtelenségének megállapítása iránti kereset-részt elutasító rendelkezésre a fellebbezését nem tartja fenn.

Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a keresettel támadott, a fellebbezési kérelem tárgyát képező szerződéses kikötések nem tisztességtelenek.

Az adminisztrációs és kötvényesítési költséggel [Általános Életbiztosítási Feltételek ...) ..) pontja], az allokációs költséggel [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ..) pontja], a kezdeti költséggel [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ..) pontja] és a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ..) pontjának támadott rendelkezésével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az alperes különbözőképpen definiált, de lényegében ugyanarra az alperesi tevékenységre több, eltérő elnevezésű díjat szed. A fogyasztói számla megnyitására és üzemeltetésére költséget számol el a fogyasztó felé, de ezen túlmenően számlaműveletek (befektetés) alperesi elvégzésére további allokációs költséget kell a fogyasztónak fizetnie. Az

alperes így a számla fenntartására, kezelésére két (a kezdeti költséggel együtt három) jogcímen is díjat szed. A hivatkozott kikötések alapján a fogyasztó nem tudja megállapítani, hogy valójában milyen tevékenységre milyen összegű díjat számol fel az alperes, nem tudja megállapítani az általa a szerződéskötés után fizetendő díjakat. Az általános szerződési feltételek világossága és egyértelműsége jogszabályi követelményének a támadott kikötések nem felelnek meg, azok a Bit. 107. § (1a) bekezdése és a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése alapján tisztességtelenek.

Ezen túlmenően álláspontja szerint az adminisztrációs és kötvényesítési költségre, valamint az allokációs költségre vonatkozó támadott kikötések egymással összevetve a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés e) pontja alapján tisztességtelenek. Azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy nincs olyan rendelkezés az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételekben, amely szerint a fogyasztó nem jogosult visszakövetelni a már teljesített ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatást. Idézte a Bit. 107. § (1a) bekezdését azzal, hogy a fogyasztónak a jogszerű, 30 napon belüli felmondás esetén ki kell fizetnie az allokációs költséget (a befektetési egységre váltás díját), továbbá az Általános Életbiztosítási Feltételek ...) ...) pontja alapján a felmondás esetére megjelölt adminisztrációs és kötvényesítési költség elnevezésű díjakat is. Az alperes által teljesített egyetlen szolgáltatásra (befektetési egységre váltás vagy kötvényesítés) a fogyasztó két különböző díjat fizet. A befektetési egységre váltás díját mint teljesített szolgáltatást nem lehet visszakövetelni, azonban ugyanazért az alperesi tevékenységért a jogszerű felmondásra tekintettel a fogyasztónak további díjat kell fizetnie. Ebből a két költségből, miután az alperes csak egyszer teljesített, az egyik visszajárna. Az egyik díj az alperes korábbi teljesítésére tekintettel nem visszakövetelhető, a másik díjat pedig kimondottan a jogszerű felmondás esetén kell fizetni. Az alperes valójában a jogszerű felmondást bünteti a dupla fizetéssel. A kétféle díj a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés e) pontja alapján tisztességtelen.

A kezdeti költséggel [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...)) pont] kapcsolatban idézte a Bit. 107. § (1a) bekezdését és a 4. § 49. pontját is. Hangsúlyozta, hogy az alperes nyilatkozatából kitűnően - amely szerint az életbiztosítási szerződés hangsúlyos költségét a kezdeti költség teszi ki, amely döntően a jutalék fedezetét képezi - a kezdeti költségeknek nevezett fogyasztói fizetési kötelezettség nem költség, hanem jutalék. Ebből következően a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontja a Bit. 107. § (1a) bekezdésének rendelkezésébe is ütközik, ekként a fogyasztót megtéveszti, így a Ptk. 6:103. § (2) bekezdésére tekintettel tisztességtelen.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek) pontjával kapcsolatosan előadta, hogy az valóban a Ptk. 6:453. §-ának a szerződéses rendelkezések közé emelésére lett volna hivatott, azonban a rendelkezés megfogalmazása több ponton is tisztességtelen. A biztosítási esemény a biztosított halála vagy a biztosított életben léte a biztosítás lejárata napján (elérés). Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy a támadott kikötésben meghatározott 8 napos határidő indokolatlanul rövid ahhoz, hogy a fogyasztó a bejelentési kötelezettségének eleget tehessen. Összehasonlításként figyelembe kell venni az Általános Életbiztosítási Feltételek ...)) pontját, amely úgy rendelkezik, hogy az alperesnek a biztosítási szerződés megkötését követően 30 napja van arra, hogy a fogyasztót tájékoztassa a szerződés létrejöttéről. Jelentősége van annak, hogy biztosítási eseménynek számít a szerződésben megjelölt időpont elérése is. Ezzel kapcsolatban nem értelmezhető, hogy melyek azok a vizsgálatok, amelyeket az alperesnek a biztosítási eseménnyel kapcsolatban a bejelentéshez képest rövid időn belül el kell végeznie. Haláleset esetén az alperes által hivatkozott vizsgálatok (például a helyszín megtekintése) ugyancsak kevésbé releváns. Az alperes csak a benyújtott iratokat veheti figyelembe, az iratok elkészülte azonban hosszadalmas is lehet, a 8 napos bejelentési határidő ehhez képest is indokolatlanul rövid.

A hivatkozott kikötés azt is előírja, hogy a bejelentéskor a szükséges felvilágosításokat is meg kell adni és lehetővé kell tenni azok ellenőrzését. Az alperes tehát nem csupán a biztosítási esemény bejelentését várja el 8 napon belül, hanem valamennyi körülmény előadását. A fogyasztó bejelentésének elmaradása pedig a biztosító mentesülését eredményezheti, ezért a kikötés a Ptk.

6:104. § (2) bekezdésnek a) pontja alapján tisztességtelen. Jelentősége van annak is, hogy az alperes nem határozta meg a szerződési feltételekben, hogy melyek azok a lényeges körülmények, amelyek a teljesítését érinthetik. Azok a bizonyítékok, amelyeket a biztosító elé kell tární, egyrészt 8 napon belül nem is állhatnak a fogyasztó rendelkezésére, másrészt a 8 napos határidő túllépése esetén az alperes jogosult dönteni arról, hogy a rendelkezésre bocsátott dokumentumok elégségesek-e ahhoz, hogy a teljesítési kötelezettséget megalapozzák. Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a támadott rendelkezés nem jogosítja fel az alperest egyoldalú értelmezésre. A hivatkozott kikötés a Ptk. 6:104. § (1) bekezdésnek a) pontja alapján is tisztességtelen.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjával kapcsolatban továbbra is hivatkozott a 351/2013. (X.4.) Kormányrendelet 1. § 1. pontjára, a 17. § (2) bekezdésére és az 1. számú mellékletére, idézte a Bit. 124. § (2) bekezdését és a Ptk. 6:102. § (1) bekezdését. Utalt a Fővárosi Ítéltábla számú ítéletére, amelyből kiemelte, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése, annak körülményei és a kár mértéke általában a büntetőeljárást lezáró határozat nélkül is megállapíthatóak. A biztosított a büntetőeljárás során keletkezett iratok bemutatásával is eleget tehet annak a kötelezettségének, amely szerint a biztosító fizetési kötelezettségét megalapozó tények bizonyítása a biztosító ügyfelének a kötelezettsége. Ez azonban az ügyfélnek olyan joga, amit a biztosító nem fordíthat át kötelezettséggé. A bizonyítási terhet viselő fogyasztó jogosult bármilyen bizonyítékot előadni, de ezt az alperes nem teheti kötelezővé. Végül kifogásolta a perköltségről szóló rendelkezést, mert az rPp. 78. § (2) bekezdése alapján a perköltségek megfizetésére az államot kell kötelezni.

A felperes a fellebbezését kiegészítve hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú ítélet indokolása nem felel meg az rPp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak, mert abból nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság mely okból nem tartotta megállapíthatónak, hogy a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei pontja a Bit. 107. § (1a) bekezdésébe ütközik. Álláspontja szerint a szerződésnek a kezdeti költséggel kapcsolatos problémái kiküszöbölhetők azzal, ha a kezdeti költség a fogalommeghatározásban nem szerepel. Érvelése szerint az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjának tisztességtelensége a polgári jogi szabályok és elvek alapján vizsgálható, azt a Ptk. nem zárja ki. Változatlanul állította, hogy a biztosítási esemény bejelentésének határideje indokolatlanul rövid, figyelemmel arra is, hogy a bejelentési kötelezettség formájára az alperes írásbeliséget ír elő. Önmagában az írásbeliség előírása a Ptk. 6:453. §-ában és a 6:455. § f) pontjában foglaltakból következően törvénysértő, és tisztességtelen a Ptk. 6:104. § (2) bekezdés b) pontja alapján.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjának támadott rendelkezései azért tisztességtelenek, mert a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára állapítják meg azáltal, hogy indokolatlanul mentesíthetik a biztosítót a szolgáltatás teljesítése alól. A betegség és a biztosítási esemény közötti ok-okozati összefüggés hiánya biztosítási titokkal kapcsolatos aggályokat is felvet az információs önrendelkezési jogról és az információs szabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Info törvény) 3. § 3.b. pontja alapján. Az egészségi állapotra vonatkozó személyes adat olyan különleges adat, amelyre szigorúbb adatkezelési előírások vonatkoznak. A fellebbezés 4. pontjának jogszabályi hivatkozását úgy pontosította, hogy az rPp. 78. § (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy a perköltségek megfizetésére az államot kell kötelezni.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

Az adminisztrációs és kötvényesítési költséggel [Általános Életbiztosítási Feltételek)) pontja] kapcsolatban előadta, hogy a Bit. 121. §-a határozza meg a biztosítási szerződési feltételek minimális tartalmi követelményeit, míg a Bit. 4. melléklete részletezi az ügyfelek tájékoztatásáról

szóló követelményeket és az életbiztosítási termékismertető minimális tartalmát. Az alperes valamennyi költségelemet (levonást) olyan módon jelenítette meg, hogy azok fellelhetősége és értelmezése ne okozzon nehézséget. Idézte a Bit. 122. § (1) és (2) bekezdéseit, és utalt a 4. melléklet A) részének 18. pontjára. Álláspontja szerint a szerződő fél 30 napos felmondása esetére előírt elszámolási szabály összhangban van a Bit. hivatkozott rendelkezéseivel, valamint a Ptk. 6:212. §-ában és a 6:104. § (1) bekezdésében foglaltakkal. A felperes az Általános Életbiztosítási Feltételek 3) a) pontjának utaló szabályát támadja, azonban az elszámolási költségeket a nem támadott pont tartalmazza. Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja kellően érthető és konkrét. Álláspontja szerint az allokációs költség [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...)] pontja fogalom-meghatározása egyértelmű és világos, az a befizetett biztosítási díjak befektetési egységekre történő átváltásának költségeit tartalmazza.

A kezdeti költségekre vonatkozó rendelkezés [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...)] pontja] tekintetében előadta, hogy a Bit. 107. § (1a) bekezdése még nem volt hatályban az általános szerződési feltétel kidolgozásakor, így arra nem lehet hivatkozni. Alapítan a felperesnek az a hivatkozása, hogy a jutalék fedezetét képező költségelem valójában nem költség, hanem jutalék. Az ügyfél szempontjából a levonás mindenképpen költség. A kezdeti költség olyan költségelem, amely a szerződéskötéskor merül fel, de a szerződés tartama alatt egyenletesen elosztva kell levonni. A másodfokú bíróság felhívására előadta, hogy a kezdeti költség az alperes alábbi költségeire teremt fedezetet: értékesítési költségek, kezdeti szerződéskötési költségek (mert nem a jutalék az egyetlen kezdeti kiadás, ami felmerül), működési és szerződés fenntartási költségek, első év kockázati többlétszolgáltatásának díja, részben fedezet a hűségbónusz jóváírására. A kezdeti költség mértékére a Bit. 377. § (2) bekezdése irányadó, azonban az alperes ehhez képest jóval alacsonyabb költséget számít fel. A kezdeti költségekhez képest az allokációs költség a rendszeres és eseti biztosítási díjak befektetési egységre váltásakor felmerülő költség.

Álláspontja szerint a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei pontjával kapcsolatban a felperes nem fejtette ki, hogy azt miért tartja tisztességtelennek. A támadott feltétel egyértelműen rögzíti, hogy a befizetett díjakból milyen esetben, milyen jellemző szolgáltatásra, mennyi díjat számol el az alperes. Ezen túlmenően a teljes költségmutató (.....) világos tájékoztatást ad a költségekről.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjával kapcsolatban hivatkozott a Bit. 157. § (1) bekezdésére, valamint a 2017. évi LIII. törvény 12. § (3) bekezdésére. A bejelentési kötelezettségre szabott határidőt kizárólag a Ptk. 6:453. §-val összefüggésben lehet értékelni, így ez a határidő nem minősül tisztességtelennek.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjával összefüggésben kiemelte, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése, a kizárások és mentesülések általánosságban az alperes szerződési feltételeiben felsorolt iratokból támaszthatók alá. A Bit. előírja a biztosítók számára, hogy előre határozzák meg a szerződési feltételekben azokat a dokumentumokat, amelyek benyújtásához a teljesítésüket kötik. Csatolt egy anonimizált halottvizsgálati bizonyítványt annak alátámasztására, hogy ebből csak a biztosított halála állapítható meg. A mellé csatolt zárójelentés és betegségi kárton adatai ezzel szemben már egyértelműen bizonyítják a biztosított krónikus alkoholizmusát és ennek a biztosítási eseménnyel fennálló összefüggését. Álláspontja szerint a halottvizsgálati bizonyítvány a halál tényét bizonyítja, de a biztosítási eseményt nem. A biztosítási eseményt nem lehet önmagában a halottvizsgálati bizonyítvánnyal vagy halotti anyakönyvi kivonattal értékelni. Orvosi iratok hiányában a biztosító nem tudna mentesülési okra vagy kizárásra hivatkozni. Előadta, hogy a halottvizsgálati bizonyítvány önindigós példány, amelynek a hozzátartozónál maradó példányán az adatok sok esetben nem vagy nehezen olvashatóak. Ezen túlmenően a bizonyítvány-..... pontja a halál okát nem tartalmazza teljes körűen, vagy az nem olvasható, vagy hiányos a kitöltés. A boncjegyzőkönyv másolata alapján az ügyfél által tudott, de elhallgatott betegségekre derülhet fény, az kizárási okokra szolgálhat bizonyítékkal. A halotti epikrízis az egész kórtörténetet tartalmazza. A

rendőrségi jegyzőkönyv tisztázza a baleset, rendkívüli haláleset körülményeit. A műtési napló másolata az előzményi betegségekről, illetve a műtési eljárás esetleges szövődményeiről nyújt információt. A 16) pontban lévő felsorolás nem azt jelenti, hogy a felsorolt dokumentumoknak mindenképpen az ügyfél rendelkezésére kell állnia, hanem csak azt, hogy ha ilyenek rendelkezésre állnak, akkor ezeket a biztosító kérheti. A kár bekövetkezését az ügyfélnek kell bizonyítania, amelynek a biztosító által meghatározott iratok megküldésével tehet eleget. Ha az ügyfél helyett a biztosító szerzi be az iratokat, akkor az iratok beszerzésével költség merülhet fel.

A másodfokú bíróság a-án hozott számú végzésével a per tárgyalását felfüggesztette az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-621/17. számon indított előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. Az EUB a C-621/17. számú ügyben-án ítéletet hozott, ezért a másodfokú bíróság a per tárgyalására hatánapot tűzött.

A felperes a per másodfokú tárgyalása során a fellebbezését visszavonta abban a részében, amely az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjának a halottvizsgálati bizonyítvány másolatának csatolását előíró rendelkezése tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereset-részt elutasította. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletének azt a rendelkezését, amellyel a felperes keresetét elutasította abban a részében, amely az alperes által-jétől-ig alkalmazott, „A alperes neve Általános Életbiztosítási Feltételei” pontja azon rendelkezése tisztességtelenségének a megállapítására irányult, amely szerint a biztosító a szolgáltatásának teljesítéséhez kérheti a halottvizsgálati bizonyítvány másolatát, mint nem fellebbezett rendelkezést az rPp. 228. § (4) bekezdése alapján nem érintette. Egyebekben a másodfokú bíróság a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintettel bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét.

A fellebbezés részben megalapozott.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjának és a pontjának fellebbezéssel érintett rendelkezései, továbbá a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontjának és a)) pontjának fellebbezéssel érintett rendelkezései tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasító döntésével.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjában és a pontjában foglalt, támadott rendelkezései nem a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésének hatálya alá tartozó szerződéses kikötésnek minősülnek, ezért a tisztességtelenségük a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján vizsgálható.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével, hogy az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjában foglalt kikötés tisztességtelensége a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek. A Ptk. 6:453. §-ában foglalt rendelkezés olyan keret jellegű szabályozás, amelyet a biztosítónak az általános szerződési feltételeiben kell kitölteni tartalommal, meghatározva a bejelentés határidejét, módját, és a biztosító kötelezettsége szempontjából lényegesnek minősülő körülmények megállapításához szükséges információk körét. Az alperes az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjában foglalt kikötés ezért nem esik a Ptk. 6:102. § (4) bekezdésével megállapított kivétel körébe.

A másodfokú bíróság egyetértett a felperes fellebbezésében kifejtettekkel, amely szerint a biztosítóknak tartózkodniuk kell attól, hogy a bejelentési kötelezettség teljesítésével kapcsolatban az ügyfelek helyzetét nehezítő formai megkötéseket alkalmazzanak. Abban az esetben, ha a szerződő fél fogyasztó, a bejelentési kötelezettség írásbeli vagy egyéb alakban történő teljesítésének előírása a

Ptk. 6:455. § f) pontjába ütközik, mert a formakényszer előírása a Ptk. 6:453. §-ában foglaltaktól a szerződő fél hátrányára történt eltérésnek minősül.

A másodfokú bíróság a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 3. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban értelmezett Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján vizsgálta, hogy tisztességtelen-e az Általános Életbiztosítási Feltételek 15) pontjában foglalt kikötés. Ennek során figyelembe vette az EUB C-415/11. számú Aziz ítéletében kifejtett szempontokat. Az EUB iránymutatása szerint az Irányelv 3. cikke (1) bekezdésének alkalmazása során a fogyasztó kárára előidézett „jelentős egyenlőtlenséget” a felek megállapodása hiányában irányadó nemzeti jog szabályaihoz képest kell vizsgálni. Ennek során a szerződési feltétel által előidézhető következményekre is kiterjedően azt kell egybevetni, hogy milyen helyzetben van a fogyasztó az adott szerződési feltétel alkalmazása mellett, és milyen helyzetben lenne a feltétel hiányában. A tisztességtelenséget eredményező egyenlőtlen alaphelyzet akkor jön létre, ha bizonyosan megállapítható, hogy a fogyasztó helyzete kedvezőbb lenne a szerződési feltétel hiányában, mint a szerződési feltétel alkalmazása mellett. Az Általános Életbiztosítási Feltételek 15) pontjának alkalmazása nélkül a fogyasztó a Ptk. 6:453. §-a alapján a biztosítási eseményt bármilyen formában (akár szóban, akár írásban) bejelentheti a biztosítónál. Írásban történő bejelentés előírása a fogyasztó számára a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen.

A másodfokú bíróság egyetértett a felperes álláspontjával abban a kérdésben, hogy a biztosítási esemény bejelentésre meghatározott, a mulasztás alól kimentést nem biztosító 8 napos határidő indokolatlanul rövid ahhoz, hogy a szerződő fél vagy kedvezményezett a bejelentési kötelezettségének eleget tehesse. Azok az okiratok, amelyeket a biztosítóhoz be kell nyújtani, 8 napon belül nem is állhatnak a szerződő fél (kedvezményezett) rendelkezésére. A támadott kikötésből az következik, hogy nem csak a biztosítási eseményt, azaz adott esetben a halál tényét kell bejelenteni 8 napon belül, hanem a szükséges felvilágosításokat is meg kell adni, továbbá lehetővé kell tenni a bejelentés és a felvilágosítások ellenőrzését. Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjának megfogalmazása alapján ennek elmulasztása esetén a biztosító mentesülési okra hivatkozhat. A 8 napos határidő arra tekintettel is túlságosan rövid, hogy halálesetnél a biztosítónak történő bejelentés nem tartozik a hozzátartozók első intézkedései közé. A napon belül történő bejelentés előírása a fogyasztó számára a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen. Ezen túlmenően az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja nem rendelkezik arról egyértelműen, hogy melyek azok a minimális tények, körülmények, felvilágosítások, amelyeket 8 napon belül meg kell adni a biztosító részére. A „szükséges felvilágosítások” megadásának előírása ezért a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése alapján is tisztességtelen.

A biztosítási esemény az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja értelmében a biztosítottnak a kockázatviselés ideje alatt bekövetkezett halála, vagy a biztosítási szerződésben megjelölt időpont elérése. Helytállóan hivatkozott arra a felperes, hogy az időpont elérése mint biztosítási esemény esetében a bejelentés és a felvilágosítás ellenőrzése az alperes részéről nem értelmezhető, ezért ez a kikötés a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése alapján szintén tisztességtelen.

Az Általános Életbiztosítási Feltételek 16) pontjában foglalt, támadott rendelkezések vizsgálatával kapcsolatban a másodfokú bíróság abból indult ki, hogy a szerződő felet terhelő bejelentési és felvilágosítás-adási kötelezettséggel (Ptk. 6:453. §) kapcsolatban a biztosító a Bit. 124. § (1) bekezdése alapján a biztosítási szerződési feltételekben köteles meghatározni, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése esetén milyen szolgáltatásokat és költségeket milyen okiratok bemutatása ellenében teljesít. A kötelezettség elmulasztása a szerződő fél részéről a biztosító mentesüléséhez

vezető ok. Ez azt jelenti, hogy ha az ügyfél az igazoló okiratokat nem csatolja, a biztosító megtagadhatja a teljesítést az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja, ennek kiesése hiányában a Ptk. 6:453. §-a alapján. Az Általános Életbiztosítási Feltételek) pontja alapján a biztosító a szolgáltatási kötelezettségének esedékességét is az iratok benyújtásához köti. Ebből következően a biztosító csak abban az esetben jár el tisztességesen, ha a szerződésben olyan okiratok szolgáltatását kéri, amelyek valóban szükségesek a teljesítésének feltételei ellenőrzéséhez, és a szerződő fél a szerződés tartalma alapján a biztosító mielőbbi teljesítése érdekében pontosan tudja, hogy az adott biztosítási eseményhez kapcsolódóan pontosan mely iratokat kell benyújtani. Ellenkező esetben a biztosító a szolgáltatás teljesítését megfelelő alap nélkül megtagadhatja, illetve a teljesítési határidő elmulasztását látszólag a szerződő fél késedelmével hozza összefüggésbe. Ez következik a Bit. 124. § (2) bekezdéséből, amelynek alapján a biztosító a szolgáltatása teljesítésének esedékességét csak olyan okirat bemutatásától teheti függővé, amely a biztosítási esemény bekövetkezésének igazolásához, illetve a teljesítendő szolgáltatás mértékének a meghatározásához szükséges. A hivatkozott szerződéses kikötés azonban általánosságban és határidő nélkül sorolja fel azokat az okiratokat, amelyeket a biztosító jogosult bekérni a biztosítási szolgáltatás teljesítéséhez.

A szerződő félnek lehetősége van az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjában felsorolt okiratok benyújtására, azonban ezt a jogot a biztosító nem írhatja át kötelezettséggé. Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjának támadott, a fellebbezési eljárás tárgyát képező rendelkezése (a boncjegyzőkönyv másolata, a halotti epikrizis, a rendőrségi jegyzőkönyv másolata, a műtéti napló másolata benyújtásának előírása) a Bit. 124. § (2) bekezdésébe ütközik. A Bit. 124. § (2) bekezdésébe ütköző szerződési feltétel nem egyeztethető össze a szerződés rendeltetésével, ezért a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen.

A fentiekén túl az iratok benyújtásának kötelezettségéhez képest a szerződés nem tartalmazza, hogy az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjában ... napra korlátozott kárbejelentést követően a biztosítónak milyen határidőn belül kell a szerződő felet felhívnia a szükséges dokumentumok benyújtására, amely az Általános Életbiztosítási Feltételek ...) pontja alapján jelentősen befolyásolja a biztosító teljesítési kötelezettségének esedékességét. A szerződő fél bejelentési és okirat szolgáltatási kötelezettségének elmulasztása az alperes szolgáltatási kötelezettségének késedelmét kizáró körülmény, azonban az Általános Életbiztosítási Feltételek a biztosító szolgáltatásának teljesítését szabályozó eljárásban kizárólag a szerződő féllel szemben támaszt követelményeket, míg a biztosítót nem kötelezi arra, hogy a felsorolt okiratokra is tekintettel megfelelő határidőn belül közölje a szerződő féllel, hogy a teljesítéséhez milyen igazoló okiratok benyújtását tartja szükségesnek. Jelentősége van továbbá annak is, hogy - a fentiekben kifejtettek szerint - adott esetben a biztosító mentesüléséhez vezethet, ha a szerződő fél a szerződésben megállapított határidőn belül a biztosítási eseményt nem jelenti be, és a szükséges felvilágosítást nem adja meg, illetőleg a felvilágosítások tartalmának ellenőrzését nem teszi lehetővé (Ptk. 6:453. §). Ezen túlmenően az átlagos fogyasztótól nem várható el annak mérlegelése, hogy az adott dokumentum szükséges-e a biztosítási esemény bekövetkezésének igazolásához.

A biztosító által az Általános Életbiztosítási Feltételek pontjában megjelölt, a biztosító által bekérhető és a fellebbezési kérelemmel érintett okiratokra vonatkozó rendelkezéssel kapcsolatban a másodfokú bíróság az alábbiakat állapította meg.

A biztosított halála mint biztosítási eseményen alapuló igényérvényesítés esetén a Kormányrendelet 1. számú mellékletében meghatározott tartalommal kitöltött halottvizsgálati bizonyítvány minden olyan adatot tartalmaz, amely a biztosítási esemény bekövetkezésének igazolásához, illetve a teljesítendő szolgáltatás mértékének meghatározásához szükséges. Az Általános Életbiztosítási

Feltételek) pontjának fellebbezéssel érintett része a Ptk. 6:102. § (1) bekezdésében meghatározott okból azért tisztességtelen, mert az az alperes hivatkozásával ellentétben a biztosított halála mint biztosítási esemény esetén minden esetben kötelezővé teszi a boncjegyzőkönyv másolata, a halotti epikrízis, a rendőrségi jegyzőkönyv másolata és a műtési napló másolatának benyújtását, függetlenül attól, hogy a halottvizsgálati bizonyítvány tartalmazza-e a biztosítási esemény bekövetkezésének igazolásához, illetve a teljesítendő szolgáltatás mértékének meghatározásához szükséges adatokat. Tisztességtelen az a szerződéses kikötés, amellyel a biztosító a biztosítási szerződésen alapuló követelést érvényesíteni kívánó fogyasztótól olyan iratok bemutatását követeli meg, amelyek a követelés megalapozottságának megítélése szempontjából ésszerűen nem tekinthetők lényegesnek.

Jelentősége van továbbá annak is, hogy a biztosító által kért igazoló okiratokat kizárólag olyan személy szerezheti be, aki nem feltétlenül jogosult azok átvételére, illetve az adott intézmény (például kórház) nem jogosult annak kiadására a kedvezményezett számára. Mindezek miatt különösen fontos, hogy a biztosító a teljesítéshez csak a szükséges okiratok benyújtását írja elő. A halottvizsgálati bizonyítvány valamennyi szükséges adatot tartalmazza, amely a mentesülési és kizárási okok megítéléséhez szükséges. A halál bekövetkezésével okozati összefüggésben a fellebbezési kérelemben megjelölt további iratok szolgáltatása szükségtelen, és csak a kárrendezési eljárás elhúzódásához, a teljesítés indokolatlan megtagadásához vezethet. Abból pedig nem lehet kiindulni, hogy a közokiratnak minősülő halottvizsgálati bizonyítványban írt adatokat az alperes esetlegesen felülbírálja.

Tisztességtelen továbbá az Általános Életbiztosítási Feltételek) pontjában foglalt azt a rendelkezése is, amely szerint „Azon iratok beszerzésének költségei, amelyek a bekérhető iratok listájában szerepelnek és a biztosító a káresemény tisztázásához bekéri őket, a kedvezményezettet terhelik.” A támadott rendelkezés általánosságban és egyoldalúan jogosítja fel az alperest minden olyan okirat beszerzésére a szerződő fél költségén, amelyet az alperes szükségesnek talál a biztosítási szolgáltatása teljesítésének vizsgálatához. A hivatkozott kikötés olyan okiratok beszerzésére is feljogosítja az alperest a szerződő fél költségére, amelyek adott esetben nem szükségesek a biztosítási esemény bekövetkezésének igazolásához, illetve a teljesítendő szolgáltatás mértékének a meghatározásához.

Mindezek alapján az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja - a Ptk. 6:102. § (2) bekezdése alapján együtt értékelve az Általános Életbiztosítási Feltételek ...) ...) és) pontjával - a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, mert egyrészt a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul az alperessel szerződő fogyasztó hátrányára állapítja meg, másrészt nem világos és nem érthető.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei) ...) pontjában foglalt rendelkezések, továbbá a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontjának fellebbezéssel támadott kikötése a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésének hatálya alá tartozó, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötésnek minősül.

A másodfokú bíróság elsődlegesen azt emeli ki, hogy az elsőfokú bíróság nem sértette meg az elsőfokú eljárás lényeges szabályát azzal, hogy nem indokolta meg, miért nem ütközik a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontjában foglalt rendelkezés a Bit. 107. § (1a) bekezdésébe. A Bit. 107. § (1a) bekezdését a 2016. évi LIII. törvény 154. § (2) bekezdése iktatta be

a Bit.-be-jei hatállyal. Az alperes a per tárgyát képező általános szerződési feltételeket ezt megelőző időpontban alkalmazta, ezért nem sértett eljárási szabályt az elsőfokú bíróság, amikor a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontjának vizsgálata során a Bit.-tól hatályos 107. § (1) bekezdését figyelmen kívül hagyta.

A másodfokú bíróság a C-26/13. számú Kásler ítélet és pontjában kifejtettekre tekintettel azt állapította meg, hogy a perbeli általános szerződési feltételeknek megfelelő tartalommal létrejövő életbiztosítási szerződések esetében a kezdeti költségre vonatkozó rendelkezés, továbbá a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontjának fellebbezéssel támadott kikötése nem minősül sem a főszolgáltatást megállapító, sem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses feltételnek. A Ptk. 6:439. §-ában és a 6:477. §-ában foglaltakból következően életbiztosítási szerződés alapján a biztosító rendelkezésre állásból és a biztosítási esemény bekövetkezése esetén nyújtandó biztosítási szolgáltatásból (a szerződésben meghatározott összeg megfizetéséből) álló főszolgáltatása ellenértékéként a szerződő fél díj fizetésére köteles. Az Általános Életbiztosítási Feltételek pontja szerint a biztosítási díj a biztosító által vállalt kötelezettség ellenértéke, a díjfizetés részletes szabályait az Általános Életbiztosítási Feltételekontja és a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételeintja tartalmazza. A felek megállapodhatnak a díj fizetésén felül más fizetési kötelezettségben is, de az nem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ezért az erre vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésében foglaltakból következően vizsgálható.

A kezdeti költséggel kapcsolatban a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az erre vonatkozó támadott kikötés [Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei) pont] ugyan a szerződésben a fogalom-meghatározások között szerepel, de ahhoz olyan többlettartalom társul, amely túlmutat az adott fogalom meghatározásán. Az általános szerződési feltételekben szereplő fogalom-meghatározások a felek jogairól és kötelezettségeiről rendszerint nem rendelkeznek, így tisztességtelennek sem minősülhetnek. A fogalom-meghatározások az általános szerződési feltételekben ahhoz szükségesek, hogy a felek jogai és kötelezettségei megfelelő szöveggörnyezetben, a szerződés rendszerében mindkét fél által azonos módon értelmezhetőek legyenek. A Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei 3) w) pontjában foglalt rendelkezés azonban a felek jogait és kötelezettségeit alakítja annak előírásával, hogy a biztosító a szerződéskötéssel kapcsolatos kezdeti költségek fedezésére a biztosítás tartamának első 15 évében minden évben csökkenti a kezdeti befektetési egységek számát az I. számú melléklet 4. pontjában meghatározott módon és mértékkel.

A másodfokú bíróság az EUB C-621/17. számú Kiss ügyben hozott ítéletében kifejtett szempontok alapján vizsgálta, hogy a kezdeti költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés eleget tesz-e a világosság és érthetőség (átláthatóság) követelményének [Irányelv 4. cikk (2) bekezdés ésikk, Ptk. 6:102. § (3) bekezdés], valamint a jóhiszeműsége és az egyensúlyra (arányosságra) vonatkozó követelményeknek [Irányelv 3. cikk (1) bekezdés, Ptk. 6:102. § (1) bekezdés]. Az EUB ítélkezési gyakorlata szerint az átláthatósági követelményt úgy kell értelmezni, hogy az érintett feltételnek nem csak nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem szükséges az is, hogy a fogyasztónak módja legyen egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket [C-621/17. számú Kiss ítélet 37. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]. Ebből azonban nem következik, hogy a fogyasztóval szerződő félnek kötelessége a szerződésben részletezni a szerződés valamely feltételében vagy feltételeiben előírt költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatás jellegét. Tekintettel azonban az Irányelvben megfogalmazott fogyasztóvédelmi célkitűzésre fontos, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből ésszerűen érthető vagy levezethető legyen. Ezen

kívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között [C-621/17. számú ítélet 43. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat].

[illegible]

A C-621/17. számú ügyben hozott ítélet 49. pontjában kifejtettek szerint az Irányelv 5. cikke által megkövetelt átláthatóság hiánya csak az egyike azoknak a tényezőknek, amelyet figyelembe kell venni a feltétel tisztességtelen jellegének értékelés során. Értékelni kell továbbá a jóhiszeműség követelményének megvalósulását, valamint a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenséget. A másodfokú bíróság ezért a C-621/17. számú ügyben hozott Kiss ítélet , és pontjában kifejtett szempontok alapján azt is megvizsgálta, hogy a hivatkozott kikötés eleget tesz-e a jóhiszeműsége és az egyensúlyra (arányosságra) vonatkozó követelményeknek. A másodfokú bíróság e vizsgálat eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)) pontjában foglalt rendelkezés sérti a jóhiszeműség követelményét, mert az alperesnek a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén ésszerűen nem várható el a fogyasztótól, hogy általa nem azonosítható szolgáltatásért fizessen. Ezen túlmenően az érintett kikötést együttesen vizsgálva a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei)),)),)) és)) pontjával a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az egyoldalúan és indokolatlanul jelentős gazdasági egyenlőtlenséget teremt a fogyasztó hátrányára és a biztosító javára, amikor lényegében ugyanarra az alperesi tevékenységre (a szerződés megkötése, fenntartása, a szerződő fél számlájának kezelése) különböző jogcímenekén szed díjat.

Mindezek alapján a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei) ...) pontjában foglalt kikötés a Ptk. 6:102. § (1) és (3) bekezdése és a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése alapján tisztességtelen.

A fentiek szerint elvégzett vizsgálat alapján a másodfokú bíróság tisztességtelennek találta a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ..) pontjában foglalt kikötés fellebbezéssel érintett rendelkezését is. A támadott kikötés nem átlátható, mert abból a fogyasztónak nem áll módjában egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára a rendelkezésből eredő gazdasági következményeket. A támadott kikötés nem felel meg az Irányelvben megfogalmazott annak a fogyasztóvédelmi célkitűzésnek, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető legyen, és a fogyasztó képes legyen annak ellenőrzésére, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében

nyújtott szolgáltatások között. A már kifejtettek szerint a biztosító a szerződés egyéb rendelkezései, így a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ..),) ..), ...) ..),) ...) és) ...) pontja alapján is jogosult a befektetési egységek számának csökkentésére a saját felmerülő költségeinek fedezésére hivatkozással, de nem ellenőrizhető, hogy ezek mögött az alperesnek milyen szolgáltatása áll. A másodfokú bíróság ezért a Ptk. 6:102. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) a) pontjának a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei) ..), ...) ..), ...) ..),) ...) és) ...) pontjával való kapcsolatát vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételeinek ...) ...) pontja nem világos, nem érthető (nem átlátható) és nem is egyértelmű. Az alperesnek a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén ésszerűen nem várható el a fogyasztótól, hogy általa nem azonosítható szolgáltatásért fizessen. Ezen túlmenően az érintett kikötést együttesen vizsgálva a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ..), ...) ..), ..) ..),) ...) és) ...) pontjával a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az egyoldalúan és indokolatlanul jelentős gazdasági egyenlőtlenséget teremt a fogyasztó hátrányára és a biztosító javára, amikor lényegében ugyanarra az alperesi tevékenységre (a szerződés megkötése, fenntartása, a szerződő fél számlájának kezelése) különböző jogcímenek szed díjat.

Mindezek alapján a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei) ...) pontjában foglalt kikötés a Ptk. 6:102. § (1) és (3) bekezdése és a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése alapján tisztességtelen.

Az Általános Életbiztosítási Feltételei)) és ...) ...) pontjában foglalt rendelkezéssel kapcsolatban a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével, azzal, hogy a támadott két kikötés nem tisztességtelen, de az elsőfokú bíróság által kifejtett indokoktól eltérő indokok alapján.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy az Általános Életbiztosítási Feltételei) ...) és ...) ...) pontjában foglalt rendelkezések a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésének hatálya alá tartozó, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötésnek minősülnek. Ebben a körben a másodfokú bíróság visszaül a kezdeti költségre vonatkozó kikötéssel kapcsolatban kifejtettek.

Az Általános Életbiztosítási Feltételei) ...) és ...) ...) pontjában foglalt kikötés olyan fogalom-meghatározást tartalmaz, amely a felek jogairól és kötelezettségeiről nem rendelkezik, így tisztességtelennek sem minősülhet. A már kifejtettek szerint a fogalom-meghatározások az általános szerződési feltételekben ahhoz szükségesek, hogy a felek jogai és kötelezettségei megfelelő szövegkörnyezetben, a szerződés rendszerében mindkét fél által azonos módon értelmezhetőek legyenek. Az Általános Életbiztosítási Feltételei) ...) és ...) ...) pontjában foglalt rendelkezések nem hárítanak kötelezettséget a fogyasztóra, így azok tisztességtelensége nem áll fenn.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - annak nem fellebbezett rendelkezését nem érintve - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, az Általános Életbiztosítási Feltételek) pontjában foglalt kikötés, a) pontnak a rendelkező részben megjelölt rendelkezése, a Befektetési Életbiztosítás Különös Feltételei ...) ...) pontjában foglalt kikötés és a) a) pontnak a rendelkező részben megjelölt rendelkezése tisztességtelenségét a rendelkező részben foglaltak szerint megállapította, és a Ptk. 6:105. § (2) bekezdésében foglaltak szerint rendelkezett e kikötések érvénytelenségének megállapítására vonatkozó közlemény alperes általi közzétételének kötelezettségéről.

A felperes fellebbezése részben eredményre vezetett. Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására

tekintettel az elsőfokú eljárásban a pernyertesség-pervesztesség arányában a peres felek között érdemi különbség nem volt. A másodfokú bíróság ezért az rPp. 81. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdései és 15. § (1) és (3) bekezdései alapján a kereseti illeték fele összegének viselésére kötelezte az alperest, míg a felperes részleges pervesztességére tekintettel a le nem rótt forint kereseti illetékből forintot az állam visel az rPp. 78. § (3) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

A felperes fellebbezése részben vezetett eredményre, ezért a másodfokú bíróság felperes nevefellebbezése folytán feljegyzett forint fellebbezési illeték viseléséről az rPp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott. Erre tekintettel az alperes a feljegyzett fellebbezési illetékből 24.000 forint fellebbezési illetéket köteles megfizetni az állam javára külön felhívásra a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdései és a 15. § (1), és (3) bekezdései alapján, míg a fennmaradó forint fellebbezési illetéket az rPp. 78. § (3) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam visel. Ezt meghaladóan a másodfokú eljárás során felmerült perköltségeiket a felek maguk viselik.

, 2020. február 26.

Dr. Koday Zsuzsanna
a tanács elnöke

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
előadó bíró

Dr. Pusztai Anita
bíró